

Konfessori Jouko Martikaisen puhe vuodelta 1996.

(Puhe on pidetty konfessorin virkaan asettamisen jälkeisessä juhlassa Kyrönniemen Vanhassa Pappilassa)

Ymmärtääkseni te kaikki – niin kuin minäkin – olette olleet ensimmäistä kertaa tilaisuudessa, jossa jonkun sääntökunnan johtaja on asetettu virkaansa. On siksi syytä esitellä ensin se sääntökunta, jonka juhlaa nyt vietämme, samoin sen syntytausta. Sen jälkeen koskettelen lyhyesti kysymystä siitä, onko uskonpuhdistuksen leimaamassa kirkossa tilaa sääntökunnille ja luostareille. Lopuksi pohdiskelen vielä sitä, miten Rukousveljestö ymmärtää oman tehtävänsä kirkossamme.

”Sääntökunta”

Ensin lyhyt alkuhuomautus: Käytän puheessani termiä ”sääntökunta”. Se on suomenkielinen vastine latinan ORDO-sanalle. ”Sääntökunta tarkoittaa yhteisöä, jonka jäsenet sitoutuvat noudattamaan sääntöä, johon on koottu ne periaatteet, jotka ovat ohjeellisia yhteisölle.

Rukousveljestö

Suomen ev.-lut. rukousveljestö perustettiin helmikuussa 1989 Särkisalon kirkossa. Se on nyt siis n. 7 ½ -vuoden ikäinen, sanoisinko ”koulukypsyysässä”. Tässä juhlassa rukousveljestö esittäytyy ensimmäisen kerran julkisesti vastuullisille kirkon johtajille samoin kuin muullekin kirkkokansalle.

Jo nyt, lyhyestä aikaperspektiivistä huolimatta on nähtävissä, että Rukousveljestön synty jäsentyy kirkossamme vaikuttavaan hengelliseen virtaukseen. Tällä tarkoitan hiljaisuuden viljelyn retriittiliikettä, jota Hiljaisuuden Ystävät ry on tarmokkaasti edistänyt kouluttamalla retriitin vetäjiä ja pitämällä vuosittain suuren määrän hiljaisuuden retriittejä. Sen sisällä on monilla paikkakunnilla tarvetta koota kokeneet hiljaisuuden viljelijät omaksi yhteisökseen, kommunitteiksi.

Kommunitteetti tarkoittaa evankelisessa kristikunnassa luostarin luonteista yhteisöä, joka on sitoutunut elinikäiseen tai tietyn ajan kestävään yhteiseen elämään. Tässä yhteydessä on mainittava, että kommunitteetteja on monissa evankelisissa kirkoissa. Niinpä Saksan evankelisissa kirkoissa on yhteensä liki 50 kommunitteettia, veljestöä, sisaristoa tai *asuiinyhteisöä*. Viime mainitut tarkoittavat yksin elävien tai perheiden muodostamia yhteisöjä, jotka noudattavat yhteistä hengellistä päiväohjelmaa ja työskentelevät yhteisten tavoitteiden hyväksi.

Tässä käytetyn terminologian puitteissa Enonkosken luostarihanke on luokiteltavissa kommunitteetiksi. Kommunitteetin ja asuiinyhteisön väli-maastoon sijoittunee Morbacka. Se on syntynyt kirjailijapariskunta Raittiloiden ympärille, ja lienee eräänlaista jatkoa Halikkoon perustetulle ”*Omenapuukylälle*”; se taas oli ymmärtääkseni luonteeltaan *asuiinyhteisö*. Morbacka ohjautuu tietääkseni vahvasti *fransiskaaniseen spiritualiteettiin*. Sitä ovat meillä Anna-Maija Raittilan lisäksi viljelleet (edesmennyt) Porvoon hiippakunnan piispa Karl-Erik Forssell ja dosentti Pauli *Annala*.

Rukousveljestö on siis syntynyt kirkossamme osana sitä liikettä, joka kanavoituu pääasiassa hiljaisuuden viljelyyn. Veljestön oma spiritualiteetti on muotoutunut merkittävältä osin kriittisessä rajankäynnissä sen kanssa.

Veljestön synnyn erityiset syyt

Veljestön perustamiselle on mainitun yleisen taustan lisäksi vielä erityisiä syitä. Niitä on kolme: 1. puutteet papillisissa valmiuksissa, 2. pappilainstituution murtuminen ja 3. kirkkomme päätös 1986 avata pappisvirka naisille.

1. Puutteet papillisissa valmiuksissa.

Yliopistokoulutus antaa tietoa ja kehittää kurinalaista ajattelua, muttei edistä riittävästi käytännöllisiä papillisia valmiuksia eli liturgista tajua ja taitoa eikä paimenen mieltä ja kykyä. Papiston veljespiirit ovat aikaisemmin osittain hoitaneet näiden edistämistä. Niiden merkitys heikkeni 1980-luvulla etenkin etelän suurissa asutuskeskuksissa.

Rukousveljestön kuusi perustajajäsentä olivat yhtä mieltä siitä, että nyt olisi panostettava papillisten valmiuksien kehittämiseen. Se on kirjattu myös veljestön säännön tarkoituksipykälään, joka kuuluu:

2. Pappilainstituution murtuminen

Toinen veljestön perustamista vauhdittanut tekijä oli pappilainstituution murtuminen. Niin kuin muistanemme, verotuskäytännön äkillinen muutos ajoi 1980-luvulla nopeasti pois papit pappiloista, etenkin vanhoista ja isoista. Näin päättyi valtion ja kuntien ahneuden tuloksena 400 vuotta kukoistanut instituutio, jonka vaikutus Suomen kirkkohistoriassa ja etenkin kulttuurihistoriassa on liki mittaamaton.

Pappien pako pappiloista oli toki tunnettavissa jo ennen valtion roistomaisia verotuspäätöksiä. Se ilmeni papillisen pukeutumisen vieroksuntana ja yleisenä pyrkimyksenä erottaa toisistaan viranhoito ja yksityiselämä. Tätä virtaa vastaan veljestömme asetti itselleen ihanteeksi: ”Olkaamme aidosti papillisia”.

Vieremän seurakunta ansaitsee erityisen kiitoksen siitä, että se on ihailtavaa uhrivalmiutta ja talkoohenkeä osoittaen etsinyt tälle perinteikkäälle pappilalle uutta käyttöä. Veljestömme on puolestaan halunnut sitä tukea pitämällä juuri täällä kesäkokouksensa. Täällä vanha instituutio on löytänyt omaan aikaamme sopivan uuden, vanhan perinteen mukaisen käytön. Sitä on syytä edelleen kehittää.

3. Pappisviran avaaminen naisille

Kirkkomme päätös syksyllä 1986 – pian 10 v. sitten – oli kolmas veljestön perustamista vauhdittanut tekijä. Kun kirkossa muutetaan liki 2000 vuotta vanha käytäntö, on sillä aina kauaskantoiset seuraukset. Ajallemme ominainen vaatimus miesten ja naisten tasa-arvosta oli epäilemättä se voima, joka ennen pitkää olisi joka tapauksessa pakottanut kirkkomme tekemään naispappeuspäätöksen. Myöhemmät sukupolvet joutuvat kuitenkin kantamaan vastuun seurauksista, jos voittopuolisesti poliittisin perustein tehdään ratkaisuja kirkossa. Niistä yksi on jo nyt nähtävissä: se on miesten epävarmuus omasta miehisydestään. se on mielestäni erityisen vahvasti tunnettavissa juuri Suomessa, myös miespapeissa. Käsitykseni mukaan tämä ongelma on paljon vaikeammin hoidettavissa kuntoon kuin naisten tasa-arvo niissä asioissa, joissa he todella kärsivät vääryyttä miehiin verrattuna.

Rukousveljestö on ottanut työstääkseen teologisesti sen kysymyksen, mikä on mies ja mikä on nainen, ja mikä niiden välinen ero uskomme kannalta. Tällä tavalla se haluaa paneutua niiden ongelmien selvittämiseen, joita ei sanottavastikaan pohdittu ennen syksyn 1986 kirkolliskokouksen

päätöstä ja siis silloin huolettomasti – tai tuskin edes niistä tietoisina – jätettiin myöhempien sukupolvien hoidettavaksi.

Onko uskonpuhdistuksen leimaamassa kirkossa tilaa sääntökunnille ja luostareille?

Onko sääntökunnan perustaminen sopusoinnussa luterilaisen kirkkomme tunnustuksen ja uskonymmärryksen kanssa? Niin kuin edellisestä on käynyt ilmi, sääntökunta voi tarkoittaa veljestöä, sisaristoa, asuinyhteisöä, kommunitteettia tai perinteistä luostaria. Ne muodostavat porrastetun sarjan, jos niitä mitataan sitä silmällä pitäen, miten kokonaisvaltaisesti sääntö sitoo jäsenten elämää. Veljestössä/sisaristossa säännön piiriin kuuluu vain harvoja asioita, Rukousveljestössä esim. vain kolmesti päivässä harjoitettava katekismusmeditaatio, kommunitteetissa ja luostarissa koko elämä kuuluu säännön piiriin. Tästä syystä vastaus nyt pohdittavana olevaan kysymykseen voinee olla erilainen sääntökuntatyypistä riippuen.

Nyt puhun kuitenkin luostarista. Olisiko luostarin perustaminen vastoin luterilaista tunnustustamme? Hylkäsikö Luther luostarit kaikissa muodoissaan? Häntä on epäilemättä tulkittu myös tähän suuntaan. Huolellinen perehtyminen asiaan antoi kuitenkin toisenlaisen tuloksen.

Lutherin vuonna 1521 ilmestynyt teos ”Luostarilupauksista” (De votis monasticis) hyökkää hänen muita teoksiaan jyrkemmin oman aikansa luostarilaitosta vastaan ja liittyy siinä sen ajan yleiseen munkkihurskauden vastaiseen ilmapiiriin. Tässäkin kriittisimmässä teoksessaan Luther pitää mahdollisena luostarimaista elämänmuotoa ”iuxta formam evangelii” ja hyväksyy sille olemassaolo-oikeuden kirkossa. Lutherin luostarilaitokseen kohdistama kritiikki, niin tässä teoksessa kuin muissakin on koottavissa seuraaviin kolmeen kohtaan:

1. Hän arvostelee luostarihurskauden ansioajattelua
2. Hän hylkää kristittyjen jakamisen kahteen säätyyn: ylempään, luostarihurskaudessa eläviin ja alempaan tavallisiin, maailmassa eläviin kristittyihin.
3. Hän hylkää ikuisesti pätevät luostarilupaukset.

Luther haluaa varjella sitä, että Jumala yksin vanhurskauttaa syntisen, luostarissakin tapahtuva Kristuksen seuraaminen on ”absque ullo meritorum aut iustificationis respectu” vailla mitään ansiollisuutta tai vanhurskauttamisen ajatusta. Lisäksi hän korostaa sitä, ettei luostarilupauksesta saa tulla uutta lakia, joka ei jätä tilaa kristityn vapaudelle. Jos nämä Lutherin kolme kohtaa pääsevät vaikuttamaan, ovat kaikki luostarielämän muodot mahdollisia ”iuxta formam evangelii”, ja siten sopusoinnussa luterilaisen uskonymmärryksemme kanssa.

Se ettei tämä johtopäätös ole väkivaltaista Luther-tekstien selittämistä käy ilmi ns. *Wittenbergin artikloista*. Alkupalvesta 1536 oleskeli Wittenbergissä anglikaanien teologivaltuuskunta, joka neuvotteli siellä Lutherin ja muiden reformaattorien kanssa lukuisista kysymyksistä. Neuvottelujen tuloksena syntyivät mainitut Wittenbergin artikkelit, jotka kuitenkin jäivät unohduksiin 369 vuodeksi. Vasta vuonna 1905 Georg Mentz toimitti ne painosta ensimmäisen kerran. Tämä tärkeä dokumentti on sisällöltään lähellä Augsburgin tunnustusta vuodelta 1530. Aiheemme kannalta luku XV on mielenkiintoisin. Se käsittelee ”luostarilupauksia” (De votis monasticis). Siinä sanotaan mm:

”Ei riitä, että nuoriso, jota ohjataan kerran ottamaan käsiinsä kirkon johtotehtävät, saa tieteellisen koulutuksen, vaan se on myös totutettava tietyn kurin (disciplina quadam) ja hurskaudenharjoitusten (piis exercitiis) avulla rakastamaan jumalanpalvelusmenoja ja hurskautta. Sillä sellaiset, jotka eivät ole ahkerasti sellaiseen harjoitukseen totuttautuneet, käyvät enimmäkseen maailmallisielisemmiksi (magis sunt prophani, siis oikeastaan: profaanimmiksi) kuin mikä on (kirkolle) siedettävää. ...

Siksi on toivottavaa, että on olemassa sellaisia oppineiden ja hurskaiden yhteisöjä, joissa kristillisen opin tutkimista harrastetaan kirkon yhteiseksi hyödyksi ja joissa nuorille ei vain opeteta oppia, vaan myös harjaannutetaan hurskaudenharjoituksin ja liturgisella kasvatuksella hurskauteen, kuitenkin siten, ettei luostarilupausten sidoksilla aiheuteta omantunnon vaaraa. Ja tällainen elämänmuoto, joka on tarkoitettu kirkon hyödyksi ja niiden ryhmien kasvattamiseksi ja harjoittamiseksi, joista tulevat otettaviksi kirkon opettajat, on hurskas ja Jumalalle mieluinen.”

Sain nämä Wittenbergin artikkelit käsiini noin neljä kuukautta sitten. Totesin ilokseni, että niissä on täsmällisesti ilmaistu ne perustavat toiminta-ajatukset, jotka ovat alusta asti antaneet suunnan myös rukousveljestön luonteelle ja toiminnalle. On siksi perusteltua väittää, että sääntökunnat voivat liittyä uskonpuhdistuksen alkuvaiheessa muotoiltuihin periaatteisiin. Ne eivät kuitenkaan ole saaneet osakseen riittävästi huomiota myöhempinä vuosisatoina. Rukousveljestö on osa niitä pyrkimyksiä, jotka haluavat kehittää niiden mukaista paimenihannetta ja siten varustautuneena palvella kirkkoamme.

Rukousveljestön tehtävä kirkossamme

Konfessorin kasukassa on elämänpuuksi puhkeava risti. Se kuvaa näkyvässä muodossa sitä, mitä Rukousveljestö ymmärtää olevansa ja mitä se pitää tehtävänä kirkossamme. Tuomaanristin ottaminen konfessorin kasukan symboliksi sai virikkeensä kastemattohankkeesta. Ensimmäisen mattosarjan yleisaihe on ”Risti on elämänpuu”. Kasukan kankaan on kutonut Ylä-Savon käsi- ja taideteollisuus. Myös sen valmistus kuviota lukuun ottamatta on sen käsialaa. Elämänpuuksi puhkeavan ristin on piirtänyt Göttingenissä asuva suomalaistaiteilija Anneli Kuismanen ja sen on kirjoittanut tekstiilikonservaattori Pirjo Lehto Maskusta.

Elämänpuuksi puhkeava risti on tiivistelmä katekismusmeditaatiosta ja siitä kasvavasta teologiasta. Katekismusmeditaatio muodostaa Veljestön rukous- ja meditaatioharjoitusten ytimen. Lutherin Vähä katekismus on meille useimmille rippikoulun oppikirja. Siksi sitä ei pidetä rukous- ja mietiskelyoppaana. Tosiasiassa se on syntynyt Lutherin omasta rukous- ja meditaatiokäytännöstä. Veljestö haluaa elvyttää sen uudelleen.

Lutherin Vähä Katekismuksessa on ainutlaatuinen teologia, joka jää useimmille tuntemattomaksi. Se on konfessorin kasukan symbolissa kuvattu näkyvässä muodossa. Ristissä on neljä sakaraa. Kukin sakara tai palkki kuvaa yhtä niistä neljästä teologisesta peruslinjasta jotka muodostavat katekismuksen esijännitetyn sisärakenteen:

Nämä neljä ovat:

1. Jumalan rajoittamaton kaikkivaltius ja –vaikuttavuus
2. Pahan radikaliteetti
3. Vanhakirkollinen dogma ja
4. Meditatiivinen sitoutuminen Raamatun tekstiin

Nämä neljä katekismuksen sisärakenteen kantavaa palkkia kohtaavat ristikeskiössä. Jos nämä neljä periaatetta pääsevät pätemään rajoituksitta, on silloin ristikeskiössä oppi uskonvanhurskaudesta. Silloin risti puhkeaa elämänpuuksi. Silloin meidät sulkee syliinsä itse Pyhä Kolmiykeys.

Rukousveljestö on siis lujasti luterilainen. Se ahkeroi Vähän katekismuksen parissa miettien sitä päivät ja yöt. Se tekee siis vain sitä, mitä jokaisen papin ja jokaisen maallikon tulisi kirkossamme

tehdä. Onhan käskyjen, uskontunnustuksen ja Isä meidän–rukouksen harjoitus kolmasti päivässä Ison katekismuksen mukaan jokaisen luterilaisen kristityn velvollisuus.

Tähän voidaan huomauttaa, että mikä sellainen veljestö on, joka tekee vain sitä, mitä kaikkien muidenkin tulisi tehdä. Silloinhan kaikki muutkin ovat tavallaan Veljestön jäseniä ja sen jäsenet ovatkin kaikkien muiden kanssa samassa asemassa? Veljestö ei tee mitään *erikoista!* Tämä huomautus ei minua huolestuta. Veljestö iloitsee siitä päivästä, jolloin se voisi lopettaa työnsä. Sen se voi tehdä saatuaan ensin kaikki kirkkomme papit harjoittamaan katekismusmeditaatiota. Sen jälkeen ovat vuorossa kaikki maallikot.

Rukousveljestön erikoisuus on todellakin siinä, että se haluaa olla uskollinen siinä, mikä kuuluu jokaisen luterilaisen papin ja maallikon päivittäisiin velvollisuuksiin. Juuri siinä on sen *erityinen tehtävä* ja sen – jos niin halutaan – *erikoisuus*.

Jokainen tietää kuitenkin kokemuksesta, että tavallisesta innostuminen on vaikeinta. Niinpä tarkkaavainen kuuntelija on jo ehtinyt mielessään kysyä, mistä on peräisin se sydämen palo, joka on syyttänyt rakkauden Lutherin Vähään katekismukseen? Tästä *sydämen palosta* haluan nyt vielä lopuksi puhua. Olinhan sihteerimme Halsuan kirkkoherran, tohtori Heikkisen kanssa toinen aloitteentekijä Rukousveljestön perustamiseksi.

Minulla on ollut se harvinainen etuoikeus, että olen voinut suurimman osan tähänastisesta elämästäni tutkia kristikunnan kaikkien kolmen kirkkoperheen: latinalaisen lännen, Bysantin ortodoksien ja idän orientaalisten kirkkojen historiaa ja teologiaa. Kirkon historian tutkijalle on selvää, että kristityillä, kirkoilla ja koko kristikunnallakin on vain kaksi vihollista: ne ovat *keskinäiset riidat ja uskottomuus omalle asialle*. Kaikki muut viholliset Jumala kupsauttaa oitis kumoon pikkusormellaan, mutta näistä kahdesta Hän vetää meidät itsemme tilille. Tämä tapahtuu mm. siten, ettei Hän anna tulla osaksemme täyteydessään sitä siunausta, jonka Hän lupasi Abrahamin välityksellä antaa myös meille suomalaisille. Siksi kristikunta on heikompi, kuin mitä se voisi ja sen tulisi olla.

Kristikunnan voima on heikentynyt kummastakin mainitusta syystä:

1. Keskinäiset riidat

Kristikunta on menettänyt voimaansa kolmessa suuressa, 500 vuoden välein tapahtuneessa jakautumassa:

- n. 500 erosivat ns. idän orientaaliset kirkot Bysantin eli Itä-Rooman valtakirkosta
- 1054 syntyi skisma Bysantin ortodoksien ja latinalaisen lännen välille ja
- n. 1500 irtaantuivat uskonpuhdistuksessa Euroopan pohjoiset alueet Rooman piispasta ja ryhmittäytyivät tunnustuskunnallisesti luterilaiseksi ja kalvinistiseksi kirkkoperheiksi.

Nämä kolme suurta jakautumaa ovat heikentäneet kristikuntaa ja sitoneet voimia keskinäiseen nahisteluun. Siksi esim. Kustaa Vaasan oli verraten helppo ryöstää kirkko liki putipuhtaaksi. Viime kädessä tästä samasta syystä saattoi erään tasavallan hallitus muutta mutkitta tehdä verotuspäätöksiä, joilla 400 vuotta vanha kukoistanut kulttuuri-instituutio tuhottiin 10 vuodessa.

2. Uskottomuus omalle asialle

Uskottomuus omalle asialle voi olla tietoista poikkeamista tai tahatonta irtaantumista keskeisistä uskonperusteista. Nyt puhun vain jälkimmäisestä. Se on salakavalaa, vähittäistä, usein aluksi

huomaamatonta sisäistä etääntymistä, sydämen kylmenemistä. Tämä uskottomuus omalle asialle koskee aina kahta uskon kardinaalikohtaa. Ne ovat:

1. Jumalan tunnustaminen Jumalaksi ja
2. Jumalan ykseyden tunnustamista

Havainnollistan näitä kolmen punktin avulla:

1. Luomisusko ahtaalla

Latinalaisessa lännessä on renessanssin jälkeisenä aikana ja etenkin valistuksesta lähtien usko Jumalaan eli luomisusko joutunut yhä ahtaammalle. Syy siihen on selvä: On otaksuttu, että aine ja koko aineellinen maailmankaikkeus selittyy tyhjentyvästi siitä itsestään käsin. Silloinkin, kun Jumalalle suodaan vielä eräänlainen alkusyyn rooli, etääntyy Hän jonnekin kauas tuntemattomaan tuonpuoleisuuteen ja saa jäädä sinne ns. oman onnensa nojaan.

Luomisusko on siis kulttuuriympäristössämme joutunut ahtaalle. Vaikkei mikään kirkko ole poistanut uskontunnustuksestaan ensimmäistä uskonkappaletta, on kulttuuriympäristö luonut kaikkialla latinalaisessa lännessä sisäistä epävarmuutta. Luomisusko ei anna meille sitä sisäistä riemua, jota koko Raamattu henkii. Tämä riemu on kuitenkin valloitettavissa takaisin. Se tapahtuu mainitsemini kahden kriteerin avulla:

Kun Jumala tunnustetaan Jumalaksi, hänet tunnustetaan ensiksikin ”kaiken näkyvän ja näkymättömän Luojaaksi”. Tästä ei voida luopua siitä syystä, että asia on niin. Rukousveljestö on pohtinut asiaa ja muotoillut sen seuraavasti: *Jumala on liian todellinen.*

Tämä ydinlause johtaa meidät toiseen kriteeriimme:

2. Jumalan ykseyden tunnustamiseen

Jumala on yhtä lailla rajattoman mahdikas luodussa, siis aineellisuudessa kuin sen ulkopuolellakin. Tämä on tärkeää: Jumala, Luoja, on sekä luonnon sisäpuolella että sen ulkopuolella, siis tuonpuoleisuudessa. Kaikki luotu, siis myös jokainen ihminen tuntee joka hetki nahoissaan Kaikkivaltiaan läsnäolon. Viittaa tässä ensimmäiseen ristisakaraan. Jumala on täydellinen vapaus. Siksi Hän on samalla tavalla luodun sisä- kuin ulkopuolellakin. Juuri tätä tarkoittaa Jumalan ykseyden tunnustaminen. Jumala sulkee kaiken luodun sisäänsä, antaa sille tyhjistä olemassaolon ja on silti siihen nähden täysin vapaa. Luotu on sidottu olemaan luotu, Luoja on kaikessa vapaa. Hän on rajoittamattoman mahdikas luodun sisällä ja sen ulkopuolella ja vaikuttaa rajoittamattomasti kaiken.

Tämän tunnustaminen on jumalan ykseyden tunnustamista. Luoja ja luotu ovat täsmällisessä suhteessa toisiinsa.

3. Markionilainen kallistuma: Paha maailma ja voimaton Kristus

Uskottomuus omalle asialle on luomisuskon kohdalla tahatonta, epävarmuutta ja vähittäistä perääntymistä ja hakeutumista sellaisiin uskonkohtiin jotka tuntuvat varmoilta. Tällaisena on pidetty toista uskonkappaletta, oppia Kristuksesta ja Hänen työstään eli Kristologiaa. Epävarmuus luomisuskossa on kuitenkin vinouttanut myös Kristologian. Tämä on tapahtunut siten, että ihmiselämän yleinen ahdistus, huolet ja murheet, samoin kuin yhteiskunnalliset epäkohdat ovat tulleet siksi tummaksi taustaksi, johon Kristuksen tuomaa apua, pelastusta verrataan, ja johon Hänen ilmoitetaan tuovan lohdutuksen.

Maailma on kurja ja paha. Ja Kristus on heikko. Tämä on vain lievää karrikointia. Viitetaustani on tässä 12 vuoden kokemus Suomen radiojumalanpalveluksista. Johtopäätökseni on seuraava: Kirkkomme julistus potee pahoin markionilaista kallistumaa. Maailma ei ole jämäkästi Jumalan kädessä, vaan se on paha ja kurja. Kristus tuo kyllä lohdun ja avun, mutta ikään kuin eri planeetalta maailmaan tulleen. Tällaista kristologiaa edusti vanhassa kirkossa Markion. Siitä johtuu puheeni *markionilaisesta kallistumasta*.

Mitä tästä tahattomasta uskottomuudesta omalle asialle on sanottava kahden kriteerimme valossa? Markionilaisesti taipunut kristologia ei varauksitta tunnusta Kristusta Jumalaksi, jolla on kaikki valta niin taivaassa kuin maan päällä. Tätäkin ongelmallisempi on kysymys Jumalan ykseydestä. Tässä viitataan kasukan symbolin toiseen ristinsakaraan eli vanhakirkolliseen dogmaan. Herra Kristus on sekä tosi Jumala että tosi ihminen. Hän on valkeus valkeudesta. Hän on myös tosi ihminen, oikeastaan ainoa todellinen ihminen eli synnistä vapaa ihminen, josta tuli suurin syntinen. Tässä viitataan kolmanteen ristinsakaraan eli Pahan radikaliteettiin. Synnin syvät juuret opimme tuntemaan vasta sitten, kun tunnustamme, että lunastaakseen, ostaakseen, vapauttaakseen minut kadotetun ja tuomitun ihmisen tulemalla suurimmaksi syntiseksi, Hän synnitön tuli suurimmaksi syntiseksi.

Näin tunnustetaan oikein Jumalan ykseys. Jumala imee itseensä kaiken synnin Herrassa Kristuksessa ja tuomitsee sen Hänessä helvettiin. Tällä tavalla ihminen ja Jumala ovat yksi Herrassamme.

Tietääkseni Luther Paavalin ohella ainoina tunnustavat näin Jumalan ykseyden. Vain tulemalla suurimmaksi syntiseksi saattoi Kristus luoda ykseyden Jumalan ja syntiin langenneen ihmiskunnan välillä. Markionilainen kallistuma vesittää tämän kaiken ja estää meiltä riemun pääsemisestä Hänessä Jumalan Isän sydämelle.

4. Oksastettu jaloon öljypuuhun

Kolmas punktini käsittelee kirkko-oppia. Siinä syntyneet vinoutumat ovat ehkä pahiten heikentäneet kristikunnan voimaa. Edellä mainitsin jo Kustaa Vaasan tuhoisat toimet kirkkoa vastaan. Uskonpuhdistuksen jälkeen evankelinen kristikunta joutuu ruhtinaiden armoille. Kansallisvaltioiden synty Ranskan vallankumouksen jälkeen vaikuttaa kirkkojen asemaan ja valtiokirkkojärjestelmä purkautuu ja siirrytään kansankirkkojen aikaan.

Kansankirkon myönteisiä saavutuksia ei ole syytä väheksyä. Silti on nähtävissä, että se sivuuttaa tärkeitä ongelmia: Siitä seuraavassa.

Kristikunnan kolmesta kirkkoperheestä vain idän orientaaliset kirkot ovat säilyttäneet ns. kansakansat–kirkko-opin. Tämä tarkoittaa sitä, että valitun kansan tilalle ovat tulleet kansat, siis vieraat eli pakanakansat. Kirkko on uusi kaikista koottu Jumalan kansa. Tämäkin kirkko-oppi sivuuttaa sen tosiasian, että Jumalan kansoille lupaama siunaus annettiin Abrahamille ja hänestä syntyvälle kansalle. Siksi valittua kansaa ei voida sivuuttaa kirkko-opissa. Ajan säästämiseksi esitän teesinomaisesti lopputuloksen käyttäen kahta kriteeriämme: Niistä ensimmäinen kuuluu näin: *Jumala tunnustetaan Jumalaks*. Se tarkoittaa sitä, että kirkko tunnustaa varauksitta: Jumala, jota se kumartaa on sama, joka kutsui Abrahamin. Vain siksi, että Herra kutsui Abrahamin Kaldean Urista, myös kansat saavat siunauksen. Kun Herra kutsui Abrahamin, värähti koko Suomenniemi. Abrahamin kutsuminen antoi myös meille suomalaisille mahdollisuuden tulla istutetuksi jaloon öljypuuhun.

Toinen kriteeri on *Jumalan ykseys*: Sama Jumala joka kutsui Abrahamin, tuli ihmiseksi Nasaretin Jeesuksessa. Valitun kansan on nyt tunnustettava, että Herrassa Jeesuksessa myös pakanakansoilla on pääsy Jumalan Isän sydämelle. Pakanakansojen on puolestaan tunnustettava, ettei niillä olisi pääsyä Isän sydämelle, ellei Jumala olisi kutsunut Abrahamia. Vain sen ansiosta ne saavat etuoikeuden tulla istutetuksi jaloon öljypuuhun.

Kaikki kansat ovat siis samalla lähtöviivalla: Näin katkaistaan siivet kansallisintoilulta, olipa se suomalaista, venäläistä, ruotsalaista tai saksalaista, samoin valitun kansan ylpeydeltä. Kansalliset kirkot eivät ole kyenneet vastustamaan oman kansansa itsejumalointia, niin kuin hyvin tiedämme. Sitä ei valittu kansa itsekään voinut välttää. Siitä syystä se on nyt 4000 kestäneen historiansa aikana joutunut kulkemaan vaikeamman tien kuin mikään muu kansa. Tässä viitataan neljänteen ristinsakaraan, *meditatiiviseen sitoutumiseen Raamatun tekstiin*. Tämä tarkoittaa sitä valitun kansan historia 2000 vuoden ajalta, ja siinä ilmenevä Jumalan kaikkia kansoja koskeva pelastustalous tulee meille itsellemme läsnä olevaksi viitetaustaksi, joka auttaa meitä suunnistamaan omassa ajassamme. Samalla se antaa meille ilon ja varmuuden siitä, että Jumala vie kaikkia kansoja koskevan suunnitelmansa päätökseen. Tähän myös me voimme osallistua jaloon öljypuuhun oksastettuina. Siten tulee osaksemme yhä runsaampana Jumalan Abrahamille lupaama siunaus.

Ja vielä lopuksi:

Rukousveljestön työ on ensisijaisesti parannuksen tekemistä, rukousta ja hiljaista mietiskelyä. Parannuksen tekeminen on aina aloitettava omasta itsestä. Parannusta voi esirukouksessa tehdä myös toisten puolesta, ottamalla kantaakseen toisten puutteet, viat, virheet, rikokset ja jumalattomuus. Näin voimme tehdä myös ennen meitä eläneitä kohtaan. Silloin Jumala antaa siunauksensa tulla myös meille. Hän antaa tyhjentyttömän elämän, lahjojensa runsauden ja alati lisääntyvän ilon.

Kiitän teitä kaikkia esirukouksistanne ja lämpimästi myötäelämisestä tässä juhlassa.